

Književnost.

Hrvaška književnost.

Ben Hur. Pripoviest iz dobe Kristove. Napisal Lewis Wallace, general sjevero američke savezne vojske, a prije poslanik Saveznih država v Stambulu. Pohrvatili i uredili dr. Andrija Jagatić, Jakov Šašel, i dr. Ivan Šarić. Ilustroval Ant. C. Baworowski. Sarajevo. Naklada Kaptola Vrhbosanskoga. 1898. Vel. 8°. Str. 460. Cena v eleg. vezavi 10 gld. — Kako prav je, da se je to znamenito delo vernega ameriškega generala prevédlo tudi v hrvaški jezik, in še — v taki obliki! Nemci so si tudi priredili svojo krasno izdajo z izvirnimi ilustracijami, ki je bila hrvaški za vzor, in iz katere ima ta svoje slike. Vendar je hrvaška v svojih začetnih in sklepnih vinjetah, kakor tudi v počeznicah nad stranmi izvirna, ker so narejene nalašč za to izdajo in sicer v orijentalškem slogu. Poleg tega diči knjigo prelepa dedikacija z napisom: „Hrvatskoj domovini Kaptol Vrhbosanski“ in pa portretna skupina Kaptola Vrhbosanskoga. Ni nam treba hvaliti niti gladkega prevoda, niti finega tiska, niti prikupljive vezave: le strah nas navdaja, da se bo knjiga težko razpečala zaradi cene. Zato vabimo tudi Slovence, naj bi si jo naročili.

Milan Begović. Pjesme. Troškom piščevim. Dionička tiskara u Zagrebu. 1896. Kolikor moremo sklepati iz pesmij — ker osebno pesnika nimamo časti poznati — sodimo, da je še jako mlad ali da je bil mlad, ko je zložil tu objavljene pesmi ter da srečnejša doba njegovemu pesnikovanju šele pride. Njegovo mladost spričuje zlasti pesmica: „I ja se rodih“, kjer pripoveduje, da slavljenemu biti od svojih rojakov — to mu je raj. Obzorje pesnikovo še ni široko: žalovanje za izgubljenimi ideali, tuga zaradi nesrečne ljubezni, — to je predmet večini pesmic. Žal mu je sicer tudi, da Hrvatska ni slobodna, toda krepke besede za svoje rojake nima. Sploh mu nedostaje moškega naziranja o svetu, človeku; kakor mnogi drugi, boleha i on za skepticizmom (cf. str. 50). In s takim mišljenjem ne bo narodu nikdar pomagano. Priznati pa moramo, da se je pesnik gledé na obliko mnogo trudil ter ima tudi nekatere lepe, res pesniške primere. D.

Vl. Jelovšek: Simfonije. MDCCCLXXXVIII. Ne prodaje se. U tiskari Dragutina Benka u Petrinji mjeseca rujna 1898. tiskano u 333 egzemplara. Prvih devet egzemplara ima sliku autorovu. 4°. Dolgo

smo odlašali z oceno tega delca posebne vrste. Zdi se nam, da umevamo duha in namero pisateljevo, a zato mu tudi svetujemo, naj nikar ne hodi po takih čudnih potih, temveč naj svoje moči posveti čvrstemu delu za narod po onem načinu, po katerem mu najboljši možje največ koristijo. Take posebnosti, kakoršne so v „Simfonijah“, so kakor posebnosti na obrazu ali na postavi: čeprav jih kdo rado vedno gleda, vendar ne ugajajo nikomur. Sv.

Dr. M. Murko: Prvi usporedivači sanskrita sa slovenskim jezicima. To vrlo zanimivo razpravo v hrvaškem jeziku je objavila CXXXII. knjiga Rada jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti; dobi se pa tudi posebni odtisek. — Dobro so nam znani učenjaki tujih narodov, ki so prvi primerjali sanskrit z evropskimi jeziki, kakor Schlegel, Bopp, toda malokdo vé, da so v istem času živeli tudi učeni sanskritisti slovanskega rodú, ki so gledé primerjanja sanskrita s slovanskimi jeziki prav tako orali ledino kakor Schlegel in Bopp pri Nemcih. Bila pa sta to zlasti dva učenjaka: Poljak Majewski, ki je že l. 1816. izdal knjigo o sanskritu, in med. dr. in prof. Anton Jungmann (brat slovstvenika Josipa J.), ki je l. 1821. izdal za tisti čas zelo temeljito razpravo o sanskritu. Zanimivo je, da Jungmann-ove razprave ni poznal niti Bopp, niti Miklošič. Neposredno za Majewskim in Jungmannom sta primerjala še dva slovanska učenjaka sanskrit s slovanskimi jeziki: Hrvat Anton Mihanović (pevec „Liepe naše domovine“) pa Jan Kollár, ki sta pa daleč zaostala za prvima dvema. — V obče prvi med Evropci, ki se je bavil s sanskritom, je bil bosonogi karmelčan fr. Paulinus a S. Bartholomaeo (izdal gramatiko v Rimu l. 1790). O tem čudovitem možu je pisal Navratil v Janežičevem Glasniku (l. 1858). Mnogi so mislili in še sedaj mislijo, da je bil Hrvat; imenoval se je, predno je sprejel redovno ime, Filip Wesdin, rojen pa je bil v Hof-u na Nižje Avstrijskem, l. 1748. baje od hrvaških roditeljev, ki sta se bila tje naselila iz Hrvaške. A naša razprava dokazuje, da fr. Paulino ni znal hrvaškega jezika, ker ga ni nikdar primerjal s sanskritom. Tudi Majewski sam je obžaloval, da učitelj njegov, Fr. Paulino, ne pozna slovanskih jezikov. Po naših mislih to še ne dokazuje ničesar, ker na narodne jezike se tedaj sploh niso ozirali pri učenih razpravah. Mogoče je tudi, da sta hrvaška roditelja v tujini sprejela tujo govorico. — D.